

Nomada sexfasciata

Storgökbi

Steklar, Bin

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nationellt utdöd (RE)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Apidae (långtungebin), **Släkte:** *Nomada* (gökbin), **Art:** *Nomada sexfasciata* - storgökbi Panzer, 1799 **Synonymer:**

Kännetecken

Längd 12–14 mm. Kroppen är svart med gula teckningar. Mellankroppen är försedd med gula fläckar på sidorna samt på skutellen. Bakkroppen har parvisa gula fläckar på de tre första ryggplåtarna. På de sista ryggplåtarna är fläckarna sammansmälta till breda band. Benen är röda och gula, oftast med svarta inslag mot lårbasen. Antennerna är rödgula. Kännetecknande är att huvudet, sett i profil, är utdraget framåt och även kinderna (avståndet mellan ögon och käke) är längre än hos alla övriga gökbin, ungefär så långa som antennernas tjocklek. Förväxling torde i Sverige främst kunna ske med hanar av gullgökbi *Nomada fulvicornis* samt majgökbi *Nomada marshamella*.

Utbredning och status

I Sverige finns ett fåtal äldre belägg av arten från Skåne, Västergötland och Östergötland, vilka samtliga härrör från 1800-talet. Arten är senast noterad 1883 (Lund) och betraktas som försvunnen från den svenska faunan. Storgökbi tycks ha gått starkt tillbaka i den norra delen av sitt europeiska utbredningsområde och finns inte länge kvar i vårt närområde eller längs Östersjökusten. Arten är inte påträffad i något av våra nordiska grannländer. Den aktuella nordgränsen går från Englands sydkust, genom sydligaste Holland, mellersta Tyskland och södra Polen. Världsutbredningen för storgökbi omfattar främst Syd- och Mellaneuropa, Nordafrika och österut till Iran och Kazakstan.

Ekologi

Storgökbiet är en boparasit som är helt specialiserad på de storvuxna långhornsbin *Eucera*, i Sverige representerade av långhornsbi *Eucera longicornis*. Värddarten förekommer på torra till friska ängsmarker och skogsbryn med ärtväxter som vickrar *Vicia* och vialer *Lathyrus*, men påträffas även i dynmiljöer och andra sandmarker i södra Sverige upp till Medelpad. Värddartens bo anläggs vanligen i sydvända slänter, gärna vägskärningar eller på åkerholmar.

Hot

Storgökbiet hotas i den norra delen av sitt utbredningsområde av upphörande hävd på torra, topografiskt varierade marker. I Sverige kan värddarten långhornsbi lokalt fortfarande förekomma relativt talrikt. Därför är den nuvarande geografiska isoleringen sannolikt skälet till att arten inte lyckats återetablerat sig. Möjligen beror försvinnandet på klimatologiskt ogynnsamma perioder i slutet av 1800-talet, samtidigt som ett högt betetryck på nästan all mark i Sydsverige temporärt kan ha trängt tillbaka värddarten.

Åtgärder

Om storgökbiet skulle återetablera sig i Sverige bör lokalen omedelbart beläggas med någon typ av områdesskydd. Man bör också vidta åtgärder för att i landskapet förstärka populationen av långhornsbi. Detta bör göras genom insådd av ärtväxter och etablering av glest bevuxna, sydvända slänter.

Litteratur

Amiet, F., Herrmann, M., Müller, A. & Neumeyer, R. 2007. Apidae 5. *Fauna Helvetica* 20: 1–356.

Celary, W. 1995. Nomadini (Hymenoptera, Apoidea, Anthophoridae) of Poland. *Monografie Fauny Polski* 20: 1–281.

Falk, S. 2015. *Field guide to the Bees of Great Britain and Ireland*. Bloomsbury, London.

Madsen, H.B. & Calabuig, I. 2012. Kommenteret checkliste over Danmarks bier - Del 5: Apidae (Hymenoptera, Apoidea). *Ent. Meddr.* 80: 7–52.

Scheuchl, E. 2000. *Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs. Band 1. Schlüssel der gattungen und der Arten der familie Anthophoridae*. Andra upplagan, Velden.

Smit, J. 2004. De Wespbijen (Nomada) van Nederland (Hymenoptera: Apidae). *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 20: 33–125.

Författare

Niklas Johansson 2012. Rev. Björn Cederberg 2016 & 2018.